

บทความวิจัย

การอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์ของภาควิชานาฏศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, paphawarin04@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อการวิเคราะห์การแสดงที่อนุรักษ์และพัฒนาของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินวิจัย สรุปหัวข้อและร่างโครงร่างการศึกษาส่งอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมไปถึงศึกษาข้อมูลจากวิดิทัศน์และสื่อต่าง ๆ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่สนองวิสัยทัศน์และพันธกิจของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษาและการนำเสนอผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากการวิจัยสามารถแบ่งได้ 3 ประเด็นคือ 1) ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับบทบาทการอนุรักษ์และพัฒนา 2) ผลงานของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) การวิเคราะห์ละครภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจะสรุปข้อมูลอันเป็นบทวิเคราะห์ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับบทบาทการอนุรักษ์และพัฒนา เปรียบเสมือนชุมชนที่ประกอบไปด้วยทรัพยากรต่าง ๆ ประเด็นที่ 2 ผลงานของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชานาฏศิลป์ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประเด็นที่ 3 การวิเคราะห์ละครภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มุ่งเน้นผลิตศิลปินบัณฑิตที่มีความสามารถในการแสดงที่หลากหลาย

คำสำคัญ: การอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์, นาฏศิลป์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Received: March 11, 2021, Revised May 2, 2021, Accepted May 12, 2021

The Conservation and Development in Dance and Drama of Dance Department, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

Paphawarin Na Pattalung,

Faculty of Fine and Applied Art, Chulalongkorn University, paphawarin04@gmail.com

Abstract

In this study, the objective is to analyze the performance preserved and developed in the Department of Dance. Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University By conducting research, the researcher has designed a research methodology divided into four steps: Step 1: Determine the duration of the study. Summarize the topic, outline the thesis proposal, and send the advisor to the second step to study and gather information from books and related documents from the Department of Dance. Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University includes reviewing information from videos and various media and interviewing people with relevant knowledge. Step 3: Analyze the data in response to the vision and mission of Chulalongkorn University. And step 4 summarizes the study results and presentations of the works in the dancer. The research can be divided into three issues: 1) Department of Dance. Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University and the role of conservation and development. 2) Performance of the Department of Dance. Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University. 3) Drama Analysis, Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University. The researcher will summarize the analyzed data as follows: Issue 1, Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University and the role of conservation and development. It is like a community that consists of various resources. Issue 2: Performance of the Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University Department of Dance It is a learning center that allows students to practice professional experience. Issue 3, Drama Analysis, Department of Dance Arts. Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts Chulalongkorn University Focus on producing graduate artists with diverse acting abilities.

Keywords: *Conservation, Dance, Chulalongkorn University*

คำขอบคุณ : งานวิจัยในครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดเวลา จะเห็นได้จากการแสดงออกต่าง ๆ ของมนุษย์ ในลำดับต่อมาเมื่อมนุษย์เรียนรู้ที่จะเข้าใจในกระบวนการของการแสดงออก จึงก่อให้เกิดเป็นการเรียนรู้ภายในชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาและเกิดเป็นการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อศิลปกรรม จากชุมชนสู่เมืองและสู่ประเทศชาติตามลำดับ ซึ่งรัฐบาลนั้นให้ความสำคัญต่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเช่นเดียวกับการพัฒนาประเทศชาติในด้านอื่น จึงกล่าวได้ว่าศิลปวัฒนธรรมมีบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติไม่น้อยไปกว่าศาสตร์อื่น ดังเช่น นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายรัฐบาล

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มีทั้งสิ้น 11 ด้าน มีนโยบายที่กล่าวถึงศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ นโยบายข้อที่ 4) การศึกษาและเรียนรู้ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและวัฒนธรรม เมื่อรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดต่าง ๆ มีนโยบายเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามลำดับ(อ้างอิง)

กระทรวงวัฒนธรรม เป็นองค์กรหลักของประเทศที่มีบทบาทในการอนุรักษ์ สืบสาน และสร้างสรรค์วัฒนธรรม ทำงานสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภารกิจหลักของกระทรวงวัฒนธรรมนั้นถูกแบ่งได้เป็น 3 ด้านหลัก โดยแต่ละภารกิจสอดคล้องกันทั้งด้านศาสนา วัฒนธรรมและศิลปะ กระทรวงวัฒนธรรมมีส่วนหลักในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้คนในชาติทุกกลุ่มมีโอกาสมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางด้านศาสนา วัฒนธรรมและศิลปะเพราะกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะสามารถอนุรักษ์สิ่งที่เปี่ยมคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมแล้ว ยังสามารถสร้างความปรองดองและความสามัคคีให้คนในชาติได้เช่นกัน ศิลปวัฒนธรรมนอกจากจะช่วยสร้างความบันเทิงยังมีบทบาททรงพลังจิตใจให้มนุษย์มีความอ่อนโยน กระทรวงวัฒนธรรมจึงมีหน้าที่หลักในการหยิบยกข้อดีของมรดกทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ มาปรับใช้ทั้งด้านการจัดการองค์ความรู้และอนุรักษ์มรดกทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้เกิดการพัฒนาและเกิดประโยชน์แก่สังคมไทยและยาวไกลไปสู่สังคมโลก(อ้างอิง)

โรงเรียนนาฏดุริยางค์ศาสตร์ก่อตั้งโดยพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ เปิดสอนครั้งแรกในปี พ.ศ.2477 ซึ่งต่อมาคือวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ต่อมาได้เปิดขยายไปตามภูมิภาคต่างๆจนมีทั้งหมด 12 แห่ง จึงถือได้ว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่แสดงให้เห็นถึงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ต่อมากรมศิลปากรได้มีแนวคิดขยายการศึกษาขึ้นในระดับอุดมศึกษา จึงได้ทำการก่อตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และได้มีการเปิดสอนครั้งแรกในปีพ.ศ.2542 โดยวิทยาลัยนาฏศิลป์และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในปัจจุบันเป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม การก่อตั้งสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการสืบทอด อนุรักษ์ และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของชาติ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญของการทำนุบำรุงและส่งเสริมในด้านของศิลปะและวัฒนธรรม จึงได้มีการขยายสาขาหรือก่อตั้งคณะเพิ่มขึ้นมาในสถาบันการศึกษานั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษาหาปัญหา วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการอุดมศึกษารวมไปถึงจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและแผนพัฒนาการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ตลอดจนปฏิบัติงานตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ดังนั้นเมื่อปรากฏประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงกำหนดพันธกิจหลักสำคัญที่ใช้เป็นตัวขับเคลื่อนงานอุดมศึกษา 4 พันธกิจ ประกอบด้วยการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย การดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสังกัด มีนโยบายการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจประการนี้ให้มากที่สุดและต้องดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บัณฑิตมีความเข้าใจและเกิดความจงใจต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่ปรากฏในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย การอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่และต่อยอดศิลปวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรมจึงถูกพัฒนาจากการแสดงออกไปสู่การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จากคณะไปสู่ภาควิชา แต่ละภาควิชามีการบริหารจัดการหลักสูตร ดำเนินงานสำหรับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรการศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องดำเนินงานให้สนองนโยบายจากต้นสังกัดเพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาสาขาศิลปกรรมศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับในสังคมศิลปกรรม ตัวอย่างเช่น คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการจัดการศึกษาเพื่อผลิตศิลปินบัณฑิต นักวิชาการ นักบริหารจัดการงานศิลปะที่พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และได้ดำเนินการกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมในวิชาชีพด้านนาฏศิลป์ ดนตรี คีต

ศิลป์ ตลอดจนอนุรักษ์เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติ คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครู ศิลปะ ผู้การอนุรักษ์และสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยจัดการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี ผู้ที่สำเร็จการศึกษาต้องประกอบไปด้วยทักษะองค์ความรู้ ความสามารถและเป็นผู้นำทางด้านวิชาชีพตามมาตรฐานทางด้านศิลปกรรม และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่บุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการจัดการศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ทั้งภายในประเทศและนาฏศิลป์จากต่างประเทศ เพื่อให้สอดคล้องต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทุกองค์กรที่เกี่ยวเนื่องมาข้างต้นล้วนแต่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีนโยบายผลิตศิลปินบัณฑิตที่มีความรู้ความชำนาญด้านทักษะและความคิดสร้างสรรค์ เป็นศิลปินสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมสู่สังคมไทย ภาควิชาฯ เปิดทำการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิตและระดับบัณฑิตศึกษา โดยเริ่มก่อตั้งหลักสูตรศิลปกรรมศาสตร บัณฑิต ครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2531 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ทรงคุณ อุตถากร ดำรงตำแหน่งเป็นคณบดี ก่อตั้งหลักสูตรศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เมื่อปีการศึกษา 2535 โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ดำรงตำแหน่งเป็นคณบดี และดำรงตำแหน่งประธานหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิตระหว่างปีการศึกษา 2535-2542 ต่อมาในปีการศึกษา 2542 ได้ก่อตั้งหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยมีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ เป็นประธานกรรมการบริหารหลักสูตร ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะทางด้านการแสดง เพื่อสนองนโยบายของคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม แบ่งการเรียนออกเป็น 2 สาขาวิชาคือ สาขานาฏศิลป์ไทยและสาขานาฏศิลป์ตะวันตก มีการเรียนการสอนในรายวิชาที่แตกต่างกันเฉพาะสาขาและในวิชาที่ต้องเรียนร่วมกัน ได้แก่ นาฏศิลป์ปริทรรศน์, สรีรวิทยาของผู้แสดงนาฏศิลป์, ทฤษฎีนาฏศิลป์ไทย ตะวันตกและตะวันออก, ประวัตินาฏศิลป์ไทย, ตะวันตก และตะวันออก และวิชานาฏยประดิษฐ์ นอกจากนี้ยังมีวิชาเลือกเสรี เช่นวิชา ขับร้องละคร, นาฏศิลป์ร่วมสมัย, นาฏศิลป์การแสดง, ลิเก, การออกแบบการสร้างงานด้านนาฏศิลป์, วรรณกรรมนาฏศิลป์, การจัดการแสดงนาฏศิลป์, นาฏศิลป์ของแต่ละประเทศ เช่น ประเทศอินเดีย, ประเทศอินโดนีเซีย ฯลฯ, นาฏศิลป์ของแต่ละภาคคือ ภาคอีสาน, ภาคเหนือ, ภาคใต้, ภาคกลาง และการกำกับการแสดงละครเวที นอกจากนี้ยังมี การวิจัยนาฏศิลป์, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพนาฏศิลป์ และงานโครงการปริญญานิพนธ์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ เพื่อเป็นผลงานในการสำเร็จการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ และมีความสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ต่อไปได้ จุดเด่นของภาควิชาคือเปิดการเรียนการสอนรายวิชาที่หลากหลาย และครอบคลุมต่อการศึกษา ทำให้บัณฑิตผู้ศึกษาได้รับความรู้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ มีคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่บัณฑิต ทำให้ภาควิชาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีจุดเด่นด้านการแสดงตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรต้นสังกัด ปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรออนไลน์ สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์อีกมากมาย ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการรักษาศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบของการแสดงภายในภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ภาควิชานาฏศิลป์เปรียบเสมือนชุมชนที่เป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงหลากหลายรูปแบบอาศัยมนุษย์เป็นสื่อกลางในการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์รวมถึงการเผยแพร่ สืบทอดศิลปวัฒนธรรมหรือการอนุรักษ์และพัฒนานั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์การแสดงที่อนุรักษ์และพัฒนา ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์การแสดงของภาควิชานาฏศิลป์เฉพาะนาฏศิลป์ไทย มีขอบเขตการหาข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2531-2562 รวมเป็นระยะเวลา 31 ปี เพื่อวิเคราะห์การอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาศัยวิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงละครภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 16 ท่าน มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ในการร่วมแสดงและอยู่เบื้องหลังการแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สามารถให้ข้อมูลได้ตรงประเด็นอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยงานวิจัยนี้มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อันเป็นที่รวบรวมข้อมูลเชิง เอกสารที่สำคัญ โดยผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ 1.1 ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1.2 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1.3 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 1.4 หอสมุดดนตรีไทย สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 16 ท่าน
3. การรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลบางส่วนจากสังเกตโดยการเข้าร่วมเป็นผู้แสดงในการแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเรียบเรียงและวิเคราะห์ สรุปและรายงานผลการวิจัยและนำเสนอแนะจากคณะกรรมการมาดำเนินการปรับปรุงและแก้ไข และส่งผลงานฉบับสมบูรณ์ต่อคณะกรรมการ
5. ผู้วิจัยดำเนินการเขียนรายงานผลการวิจัยในรูปแบบของบทความเชิงวิจัย เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารทางวิชาการ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามลักษณะการสร้างแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. งานที่ภาควิชานาฏศิลป์เป็นผู้ดำเนินการสร้าง ได้แก่ ละครภาควิชานาฏศิลป์
2. งานที่ภาควิชานาฏศิลป์ มีส่วนร่วมในการสร้าง ซึ่งแบ่งย่อยตามความสำคัญหรือโอกาสในการแสดงออกเป็น 3 ประเภทได้แก่
 - 1) งานแสดงภายในประเทศ
 - 1.1 งานแสดงภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น งานปีพาทย์ดึกดำบรรพ์ งานจุฬาวาচিত งานวันพระราชชายาเจ้าดารารัศมี งานกฐินพระราชทาน งานวันมูลนิธิสิรินธร งานจุฬวិชาการ เป็นต้น
 - 1.2 งานเปิดตัวแสดงภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น งานพิธีเปิดกีฬาคุศลกร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย งานกาชาด งานพิธีมอบเข็มพระเกียรติทองคำ และงานมุทิตาจิต ผู้เกษียณอายุการทำงาน งานวิศิษฐ์ศิลป์นสรพศิลป์สโมสร งาน Rainbow Dance

1.3 งานแสดงภายนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น งานแสง สี เสียง คนดีศรีอยุธยา งานแสง สี เสียง แผ่นดินนี้มี ความหลัง งานแสง สี เสียง บ้านโป่ง งานวลัยราตรี งานประชุมระดับโลก ละครอิงประวัติศาสตร์เรื่อง นางเสือง ละครอิง ประวัติศาสตร์เรื่อง สุริโยทัย เป็นต้น

2) งานแสดง ณ ต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น งานแสดงเทศกาล ร่วมกับโรงเรียนสอนนาฏศิลป์ไทย Akimoto ณ กรุงโตเกียว งาน Rainbow Dance งานเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย โอซากา งานเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย อาวาจิ ประเทศแคนาดา งาน เทศกาลอาหารไทย แวนคูเวอร์แอนด์โตรอนโต ประเทศนอร์เวย์ งานเทศกาล ประเทศมาเลเซีย งาน tari ณ กัวลาลัมเปอร์ ประเทศ สิงคโปร์ งานอาเซียนแดนซ์เฟสติวัล ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม ประเทศลาว เป็น ต้น

3) การแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในรายวิชาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย

4) งานปริญญานิพนธ์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์

ตัวอย่างการแสดงทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์

การแสดงทางด้านการอนุรักษ์นาฏศิลป์

การแสดงทางด้านการอนุรักษ์นาฏศิลป์ ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เป็นการแสดงประเภทละครที่มีหลากหลายเรื่อง ซึ่งเป็นทั้งละครประจำปี และละครประจำปีภาค

ละครใน เรื่อง อนุรุธ

ละครใน คือ การแสดงละครชนิดหนึ่งที่มีมาแต่ครั้งสมัยอยุธยาโดยเกิดในราชสำนัก ใช้ผู้แสดงเป็นผู้หญิงล้วน และจะแสดงเพียง 3 เรื่อง คือ อีเหินา รามเกียรติ์ อนุรุธ สำหรับการแสดงละครในเรื่องอนุรุธ ในการแสดงละครภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แสดงเมื่อวันที่ 9 - 11 ธันวาคม พ.ศ.2537 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำนวยการสร้างโดย รศ.ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ อำนวยการแสดงโดย อาจารย์จางง แสงวิเชียร อำนวยการ ฝึกซ้อมโดย อาจารย์เฉลย ศุขะวณิช ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝึกซ้อม อาจารย์นพรัตน์ หวังในธรรม ที่ปรึกษาการแสดง อาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ อาจารย์อังชัย โพธิ์ยามณัฏฐ์ กำกับการแสดงและฝึกซ้อมโดย อาจารย์มุสดี หลิมสกุล ผู้ช่วยฝึกซ้อมการแสดง อาจารย์ ไชยยศ คุ่มมณี อาจารย์ไพฑูรย์ เข้มแข็ง อาจารย์สวภา เวชสุรักษ์ อาจารย์พัชรา บัวทอง อาจารย์มาลินี งามวงศ์วาน กำกับเวทีโดย รศ.ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ผู้ช่วยผู้กำกับเวที นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออกแบบฉากและแสงสี รศ.ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ เครื่องแต่งกายโดย นายไพโรจน์ ทองคำสุก เรียบเรียงบทละครโดย พลตรีอร่าม อยู่สุข บรรจุเพลงโดย อาจารย์สมชาย ทัฬหพร บรรเลงดนตรีโดย วงดนตรีปยุตเมฆ

ลักษณะการแสดง

ก่อนการแสดงมีการแสดงเบิกโรง รามสูร เมขลา อันเป็นธรรมเนียมของการแสดงละครใน แล้วจึงแสดงละครใน เรื่อง อนุรุธ มีด้วยกัน 3 องก์ คือ องก์ที่ 1 พระไทรอุ้มสม องก์ที่ 2 ศุภลักษณ์วาดรูป องก์ที่ 3 อุ้มสม

ลักษณะฉาก

จัดแสดงแบบมีฉากท้องพระโรง ใช้ฉากแบบเหมือนจริงผสมผสานกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ ออกแบบโดย นายเนาวรัตน์ และทีมนิสิตระดับชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การแสดงครั้งนั้นใช้การสร้างฉากประกอบการแสดงใหม่เกือบทั้งหมด มีการขอยืมอุปกรณ์จากเรือนไทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะการแต่งกาย

แต่งกายยืนเครื่อง ตามขนบประเพณีของการแสดงละครใน

ภาพที่ 1 ศุภลักษณ์อุ้มสม

ที่มา : รายงานการแสดงละครใน เรื่อง อุณรุท โดยนางสาวรัชดาพร สุคติ นิสิตเก่าสาขานาฏศิลป์ไทย ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2537

การแสดงทางด้านการพัฒนานาฏศิลป์

ละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวล

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุพล วิรุฬห์รักษ์ ได้กรุณาให้คำจำกัดความของละครเรื่องตรอยกำสรวลว่า เป็นละครทดลอง เนื่องจากเป็นละครในรูปแบบที่มีการทดลองนำองค์ประกอบของการแสดงและกระบวนการทำต่าง ๆ มาประยุกต์ให้เหมาะสม โดยอาศัยโครงสร้างของการแสดงละครดึกดำบรรพ์มาเป็นต้นแบบ

การแสดงละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวล ใช้บทประพันธ์ของสมภพ จันทระประภา ดัดแปลงเพื่อการแสดง โดยประดิษฐ์ ประสาททอง มีการตัดทอนบท ลดความซับซ้อนแต่ยังคงเนื้อหาให้ครบถ้วนเข้าใจ จัดแสดงเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2562 รอบแรกเวลา 13.30 น. รอบสองเวลา 18.00 น. ณ หอแสดงดนตรี อาคารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กำกับการแสดง ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุพล วิรุฬห์รักษ์ ที่ปรึกษาการแสดง รองศาสตราจารย์ ดร.สวภา เวชสุรักษ์ จัดแสดง โดยภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับกองทุนสมภพจันทระประภา

ลักษณะการแสดง

ละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวล มีโครงสร้างต้นแบบมาจากละครดึกดำบรรพ์ ผู้แสดงพูดบทและร้องเพลงด้วยตัวเอง และผู้แสดงจะไม่แสดงท่าทางเยอะ ใช้ท่าทางในลักษณะของการแสดงกึ่งบัลเลต์ เพลงร้องที่ใช้จะเป็นการร้องเพลงไทยเดิมประสานกับทำนองเพลงที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีสากลผสมผสานกับเครื่องดนตรีไทย ได้แก่ ซออู้ ซอด้วง ฉิ่ง กรับ ขลุ่ย เปียโน กลองแขก สแนร์ ฉาบ ซิมเหล็ก เนื่องจากเป็นแสดงตามเชื้อชาติ และละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวลมีการอ้างอิงมาจากยุคกรีก-โรมัน บทละครเป็นกลอนนอกภาษา

ลักษณะฉาก

จัดแสดงแบบเปลี่ยนฉากตามองค์ประกอบของเนื้อเรื่องโดยใช้ภาพกราฟฟิกประกอบการแสดง มีการสร้างฉากโดยใช้ชิ้นส่วนที่ประกอบได้ง่าย สมมติให้เป็นสถานที่ และใช้ภาพกราฟฟิกฉายประกอบให้เกิดความเข้าใจในแต่ละองค์ของการแสดง เวที

เป็นลักษณะที่ชมแบบด้านเดียว ผู้แสดงเข้า-ออกจากด้านข้างของเวที เปลี่ยนฉากโดยอาศัยแสงเป็นตัวกำหนด เนื่องจากไม่มีม่าน การเปิด-ปิดไฟจึงถูกใช้เป็นสัญญาณในการเปลี่ยนฉาก

ภาพที่ 2 ลักษณะฉากละครเรื่องตรอยกำสรวล

ที่มา : ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง (2562)

การแต่งกาย

การแต่งกายในการแสดงเป็นแนวกรีก-โรมัน ตามท้องเรื่อง โดยอาศัยความสะดวกในการสวมใส่ เครื่องแต่งกายถูกออกแบบให้มีความเรียบง่าย น้อยชิ้นเพื่อให้สะดวกในการเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในผู้แสดง และบ่งบอกถึงสถานภาพ การแต่งกายในการแสดงละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวล เป็นการแต่งกายแบบประยุกต์ คือเป็นการแต่งกายเลียนแบบเครื่องแต่งกายปกติ แต่ดัดแปลงให้เหมาะสมกับการแสดง เช่น ปรับกระโปรงให้มีช่องผ่าบริเวณด้านหลัง เพื่อให้สะดวกแก่การเคลื่อนไหว เป็นต้น

ภาพที่ 3 ลักษณะตัวอย่างการแต่งกายของละครเรื่องตรอยกำสรวล

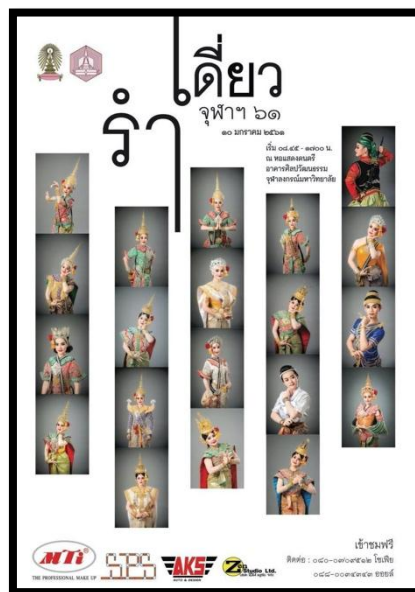
ที่มา : ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง (2562)

การจัดการศึกษาภายในภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นอกจากจะจัดในนิสิตได้มีการศึกษาตามหลักสูตรแล้วนั้น ยังมุ่งเน้นให้นิสิตได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพผ่านผลงานการแสดงในรายวิชาบังคับและการเปิดทำ

การแสดงตามโอกาสต่าง ๆ ทั้งนี้ นอกจากจะสามารถช่วยให้บัณฑิตได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางด้านนาฏศิลป์แล้ว ยังเพิ่มโอกาสให้นิสิตสามารถสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ออกมาสู่สังคม เพราะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายในภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีกำหนดไว้ในหลักสูตรให้นิสิตผู้ที่จะสำเร็จการศึกษา ต้องสร้างสรรค์ ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ชุดใหม่ขึ้นมา เพื่อเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและพัฒนาผลงานทางด้าน นาฏศิลป์ให้คงอยู่สืบไปในอนาคต และเป็นศิลปินบัณฑิต ที่มีศักยภาพในการแสดงและเป็นนักวิชาการควบคู่กัน เพราะบัณฑิตที่มี ประสิทธิภาพเป็นตัวชี้วัดจะส่งผลต่อคุณภาพของภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วยเช่นกัน

ภาพที่ 4 ตัวอย่างผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ จากนิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2561 ชุด สอนหญิง ที่มา : ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง (2562)

ภาพที่ 5 ตัวอย่างสูจิบัตรการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในรายวิชาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย จากนิสิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ภาควิชา นาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2561 ที่มา : ปภาวรินทร์ ณ พัทลุง (2562)

ผู้วิจัยได้แก้ไขพิจารณา เรื่องการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ละครและการแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการอนุรักษ์ : องค์ประกอบทั้งหมดของการแสดงดำเนินไปตามแบบแผนที่มีมาแต่โบราณ สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือกระบวนการทำรำของการแสดงละครภาควิชา อาจมีการปรับให้เหมาะสมต่อการแสดงแต่ยังคงใช้กระบวนการทำรำตามที่ปรมาจารย์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้รับการถ่ายทอดสืบต่อมา มีการรักษาวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายของละคร เช่น การแต่งกายแบบยืนเครื่อง ปรับลด ยืดหยุ่นตามงบประมาณของละครเรื่องนั้น แต่ยังคงไว้ซึ่งแบบแผน

ด้านการพัฒนา : มีการปรับปรุงองค์ประกอบของการแสดงให้เป็นไปตามทิศทางของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีการปรับรูปแบบการแสดง ฉาก การแต่งกาย ดนตรี ให้ดำเนินไปตามงบประมาณของการแสดงเรื่องนั้น เช่น ละครทดลองเรื่องตรอยกำสรวล ถูกออกแบบเครื่องแต่งกายแบบกรีกโบราณแต่ตัดเย็บให้มีความคล่องตัวโดยใช้เทคนิคตามยุคสมัย ใช้เนื้อผ้าที่มีลักษณะทั้งตัว เล่นกับแสงไฟ แต่ยังคงดำเนินไปภายในงบประมาณที่กำหนดเป็นต้น

2. การแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในรายวิชาทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย

ด้านการอนุรักษ์ : มีการคัดเลือกเนื้อเรื่องตามกำหนดของหลักสูตร ภาควิชาได้กำหนดให้นิสิตแต่ละชั้นปีต้องฝึกปฏิบัติทักษะทางด้านนาฏศิลป์สูงขึ้นไปตามลำดับ ละครที่นิสิตต้องฝึกปฏิบัติมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ

ด้านการพัฒนา : นิสิตต้องดำเนินการในส่วนของการบริหารจัดการการแสดงและเป็นผู้แสดงทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ และในการแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในรายวิชาทักษะทางด้านนาฏศิลป์นี้จะฝึกให้นิสิตพัฒนาไปสู่การเป็นศิลปินบัณฑิตที่มีคุณภาพภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษา

3. งานปริญญานิพนธ์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์

ด้านการอนุรักษ์ : นิสิตต้องใช้พื้นฐานทักษะทางด้านนาฏศิลป์ที่ได้ศึกษาตลอดหลักสูตรมาเป็นต้นแบบในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์

ด้านการพัฒนา : นิสิตใช้พื้นฐานทักษะทางด้านนาฏศิลป์ที่ได้ศึกษาตลอดหลักสูตรมาเป็นตัวขับเคลื่อนในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ก่อให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ที่สร้างขึ้นจากพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ที่ได้ศึกษาตลอดหลักสูตร

ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มุ่งเน้นผลิตศิลปินบัณฑิตที่มีความสามารถในการแสดงที่หลากหลาย จากการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยรวมของการแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ ที่ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่า การแสดงทุกประเภทตลอดระยะเวลา 31 ปี ของการก่อตั้งภาควิชานาฏศิลป์ มีการพัฒนาการของการแสดงทุกประเภทตลอดมา เช่น การปรับฉากให้มีความเข้าใจง่ายและนำเอาเทคโนโลยีการฉายภาพกราฟฟิคมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น แต่ในการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของการแสดงก็ยังคงไว้ซึ่งโครงสร้างของละครต้นแบบ ดังนั้นกระแสตอบรับของผู้ชมและความต้องการขององค์กรใหญ่ รูปแบบการแสดงจะขึ้นอยู่กับความต้องการในการรับชมของผู้ชมในช่วงนั้นจึงถือเป็นตัวแปรหลักของการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการแสดง ระยะเวลาจึงอาจจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบของการแสดงในขั้นถัดมา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า การแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปรากฏตั้งแต่ปีที่เริ่มก่อตั้งภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นระยะเวลากว่า 31 ปี ทำให้เกิดกระบวนการสร้างงานนาฏศิลป์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สนองต่อนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา กระทรวงวัฒนธรรมและประเทศชาติ โดยมุ่งเน้นให้การแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผลงานที่ช่วยให้นิสิตได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อนำไปสู่การต่อยอดเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ การแสดงของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังสามารถบ่งบอกถึงคุณภาพของนิสิตผู้สำเร็จการศึกษา เพราะนอกจากจะมีการจัดแสดงละครและการแสดงต่าง ๆ แล้วนั้น ยังมีการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในแต่ละภาค จะเห็นได้ว่าภาควิชาที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ล้วนผลักดันให้นิสิต หรือนักศึกษาเป็นศิลปินบัณฑิตมีความสามารถรอบด้าน สอดคล้องกับทฤษฎีนาฏยองค์กร ที่กล่าวว่า เป็นการจัดรูปแบบองค์กรและกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานในองค์กรให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตผลงานด้านนาฏศิลป์ต้องใช้คนหมู่มากซึ่งต้องมีความรู้ ความชำนาญเฉพาะทาง (สุพล วิรุฬห์รักษ์, 2557) นิสิต หรือนักศึกษา ไม่เพียงแต่สามารถแสดงและถ่ายทอดการแสดงออกมาแต่จะต้องสามารถเข้าใจแนวทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกัน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในภาควิชา มิใช่เพียงตัวบุคคล อาศัยวิธีการดังนี้ 1) การศึกษา เรียนรู้ และทำความเข้าใจ เพื่อให้ทราบความสำคัญ นำไปสู่การยอมรับและนำไปพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) การส่งเสริมและรณรงค์ ว่าศิลปวัฒนธรรมคือความรับผิดชอบของทุกคน เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งด้านการแสดงและด้านวิชาการ 3) การเผยแพร่และพัฒนา ผลงานด้านศิลปกรรมที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นจะมีคุณค่าเมื่อถูกเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ให้ความสนใจ และอาจสร้างแรงบันดาลใจให้เยาวชนรุ่นใหม่ผู้ต้องการศึกษา สืบทอดและพัฒนาผลงานด้านศิลปกรรมเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อจัดทำการศึกษาเรื่อง “ละครภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บทบาทเชิงอนุรักษ์และพัฒนา” ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังนี้ จากการศึกษาเรื่อง “นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏศิลป์ ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2534-2541” โดย นายธรรมรัตน์ โถวสกุล(2543) ได้กล่าวถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานการศึกษาเล่มนี้ไว้ดังนี้ การศึกษาเรื่อง นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการนาฏศิลป์ ของภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2534-2541 มุ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ไทยประยุกต์ที่พบ วิธิตำเนินการวิจัย ศึกษาจากงานโครงการปริญญานิพนธ์ จำนวน 52 ชุดของนิสิตในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สู่จิตรในการแสดง เอกสารข้อมูลเกี่ยวกับนาฏยประดิษฐ์ แลบบันทึกรูปภาพสัมภาษณ์นิตินิตเจ้าของผลงานและนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลเพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อไป จากการศึกษาพบว่า นาฏยประดิษฐ์ในงานโครงการปริญญานิพนธ์มีรูปแบบเป็นงานนาฏศิลป์ไทยประยุกต์เป็นส่วนมาก โดยการนำท่ารำจากนาฏศิลป์ไทยมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ยังมีการนำท่าเต้นในนาฏศิลป์ตะวันตกทำธรรมชาติของคน ท่าที่เลียนแบบพฤติกรรมของสัตว์ มาผสมผสานกับท่าของทำนาฏศิลป์ไทย การจัดรูปแถว การแปรแถว และการตั้งซุ่ม มักเป็นรูปทรงเรขาคณิต ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มจากผู้สร้างสรรค์กำหนดหัวข้อ จากนั้นจึงดำเนินการหาข้อมูล หาเพลงประกอบ คัดเลือกนักแสดง ประดิษฐ์ท่ารำ ออกแบบเครื่องแต่งกายจนถึงขั้นตอนการฝึกซ้อมและนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนถึงแนวโน้มในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ของนิสิตในช่วง 8 ปีที่ผ่านมาและอาจมีอิทธิพลต่อแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต และจากการศึกษาเรื่อง “การแสดงนาฏศิลป์ในงานปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” โดยนายวุฒิชัย เรืองศักดิ์ (2560) ได้กล่าวถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้ ดังนี้ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติ และรูปแบบการแสดงในงานปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ จุฬา มีขอบเขตการศึกษา คือ การแสดงนาฏศิลป์ในงานปีพาทย์ตึกดำบรรพ์ จุฬา ปี พ.ศ.2530-พ.ศ.2559

โดยใช้การรวบรวมเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้แสดง การสังเกตการณ์และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัย จากนั้นนำองค์ความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ถึงประวัติและรูปแบบการแสดง จัดเรียงองค์ความรู้ สรุปผล และนำเสนอเป็นผลงานวิจัยตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า งานปีพาทย์ตีกดาบรพร จุฬา เป็นงานที่อยู่ภายใต้โครงการดนตรีไทย-ปีพาทย์ตีกดาบรพร จัดตั้งโครงการฯ ครั้งแรกในปี พ.ศ.2528 จากการอนุมัติโดยที่ประชุมสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูดนตรีไทยปีพาทย์ตีกดาบรพรด้านประวัติศาสตร์ หลักการบรรเลง โน้ตเพลง อีกทั้งการจัดสร้างเครื่องดนตรีปีพาทย์ตีกดาบรพร โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระมหากรุณาธิคุณรับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ตั้งแต่แรกเริ่มจัดตั้งโครงการฯ โดยพระราชทานข้อวินิจฉัย ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนทรงร่วมฝึกซ้อมและทรงร่วมบรรเลงดนตรีไทยปีพาทย์ตีกดาบรพร โดยงานดังกล่าวจะจัดขึ้นในวันที่ 26 มีนาคม ของทุกปี เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสครบรอบสถาปนาจุฬา รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ที่พบในงานปีพาทย์ ตีกดาบรพร จุฬา เป็นรูปแบบของนาฏศิลป์แบบราชสำนัก ได้แก่ 1.การแสดงนาฏศิลป์จากบทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (ละครภาพนิ่ง, ระเบียบในละครตีกดาบรพร, ละครตีกดาบรพร) 2.การแสดงนาฏศิลป์จากบทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฑาธุชธราดิลก กรมขุนเพ็ชรบูรณ์ (ละครภาพนิ่ง, ระเบียบในละครตีกดาบรพร) 3.การแสดงระบำทั่วไป (ระบำมาตรฐาน, ระบำสัตว์, ระบำในละครพื้นทาง) และรูปแบบของนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ได้แก่ 1.การแสดงพระราชทานในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 2.การแสดงระบำในโอกาสสำคัญ และเทิดพระเกียรติ ซึ่งรายการแสดงในแต่ละปีจะจัดรายการแสดงโดยเป็นไปตามพระราชวินิจฉัยในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมติที่ประชุมของคณะกรรมการจัดงาน

การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในอุดมศึกษา เกิดจากการร่วมมือกันจากภาครัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบันก่อให้เกิดผลงานจากการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์หรือผลงานด้านศิลปกรรมประเภทนาฏกรรมนี้ถูกแบ่งได้เป็น การจัดการแสดงประเภทการอนุรักษ์และการจัดการแสดงประเภทการพัฒนา การจัดการแสดงประเภทการอนุรักษ์อาจปรับรูปแบบของการแสดงได้ตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น หากมีระยะเวลาในการแสดงที่จำกัด ควรตัดการแสดงบางส่วนให้การแสดงมีความกระชับมากขึ้น หรือสอดแทรกบทตลกเข้ามาเพื่อเพิ่มอรรถรสในการแสดง ทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยให้การแสดงมีความเหมาะสมกับเหตุการณ์หรือสถานนั้น แต่ยังคงดำเนินไปรูปแบบของการอนุรักษ์ การจัดการแสดงประเภทการพัฒนาคือการใช้สิ่งที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตที่มีมาแต่เดิม ในการพัฒนาการแสดงเป็นการปรับปรุงเกณฑ์ของการแสดงให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น เมื่อผู้สร้างสรรค์เกิดความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปกรรมในรูปแบบนาฏกรรมก็จะสามารถพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ที่ประกอบไปด้วยการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมสู่สังคมนานาฏศิลป์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์ ที่กล่าวว่า นาฏยประดิษฐ์แม้จะเป็นศิลปะสร้างสรรค์ ที่ต้องการความแปลกใหม่ แต่ก็ยังต้องอาศัยปัจจัยของนาฏยจารีตจากอดีตเป็นฐาน วัตถุประสงค์ ความคิด วิธีการ การศึกษาและเรียนรู้ตัวอย่างจากอดีตยังมีมากและหลากหลายเพียงใดก็ย่อมทำให้กนาฏยประดิษฐ์มีโอกาสสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ได้กว้างไกลเพียงนั้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2557)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม สืบเนื่องมาจากการต่อยอดและพัฒนาารร่วมกันภายจากบุคคลภายในประเทศ จากหลากหลายองค์กรจนสามารถกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เพราะเป็นตัวบ่งชี้ไปถึงความเป็นอยู่ของคนในชาติ ภาษา ศาสนา และถึงแม้ว่าในปัจจุบันศิลปวัฒนธรรมจะไม่ใช่อะไรที่ถูกจัดลำดับความสำคัญแต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต้องคงอยู่คู่กับชาติไทย สถาบันในระดับอุดมศึกษาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมิใช่เพียงแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงทำหน้าที่เป็นเสาหลักในการช่วยประคับประคองศิลปวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เพื่อรักษาความเป็นชาติไทยให้คงอยู่เป็นความภาคภูมิใจของคนไทยไปอีกตราบนานเท่านาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. *กระทรวงวัฒนธรรม*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2564). จาก https://moc.ocsc.go.th/sites/default/files/00_1_khmuulthawaip_3.pdf
- ฝ่ายบริหาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2562). ชื่อหน่วยงาน ที่ตั้ง และประวัติความเป็นมาโดยย่อ. *รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)*
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2562. หน้า 2-3
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. คณะศิลปนาฏดุริยางค์. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2563). จาก <http://www.bpi.ac.th/index.php/th/about-us/department/department5/item/789-de5-1>
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2557). *หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม. *นโยบายและยุทธศาสตร์ส่งเสริมวัฒนธรรมร่วมสมัย (พ.ศ. 2560-2564)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 7 มกราคม 2564). จาก <https://ocac.go.th/wp-content/uploads/2019/06/แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาหน่วยงาน.pdf>. หน้า 13
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)*. (ออนไลน์) (อ้างเมื่อ 7 มกราคม 2564). จาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/plan/plan20yrs.pdf>. หน้า 1